

Sygn. akt I UK 350/16

POSTANOWIENIE

Dnia 16 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Goner

w sprawie z odwołania H. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 maja 2017 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 9 lutego 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Decyzjami z 11 lipca 2013 r., 2 sierpnia 2013 r. i 23 września 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonemu H.S. prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r., poz. 887) w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udokumentował on 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Sąd Okręgowy w K., wyrokiem z 4 grudnia 2014 r., oddalił odwołanie ubezpieczonego od powyższych decyzji.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że H. S. złożył 27 czerwca 2013 r. wniosek

o emeryturę, a na dzień 1 stycznia 1999 r. wykazał ogólny staż pracy w wymiarze ponad 25 lat, w tym 8 lat, 1 miesiąc i 6 dni w warunkach szczególnych. Sąd Okręgowy zauważył, że spór w sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w okresach: od 5 sierpnia 1976 r. do 31 stycznia 1978 r. jako kierowca pojazdu uprzywilejowanego – karetki pogotowia przez 1 rok, 5 miesięcy i 26 dni; od 24 lipca 1981 r. do 31 sierpnia 1987 r. w Przedsiębiorstwie [...] w R. jako kierowca samochodu o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony przez 6 lat, 1 miesiąc i 8 dni. Odnośnie do pierwszego okresu, Sąd pierwszej instancji uznał, że praca na stanowisku kierowcy pojazdu uprzywilejowanego w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, odpowiadała pracy opisanej w wykazie A dziale VIII pod poz. 2 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Odnośnie do drugiego spornego okresu, Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony od 24 lipca 1981 r. do 31 sierpnia 1987 r. był pracownikiem Przedsiębiorstwa [...] w R., z tym że od 27 lutego 1984 r. do 30 czerwca 1987 r. przebywał na budowie eksportowej w Czechosłowacji, a od 1 do 31 lipca 1987 r. korzystał z urlopu. Przedsiębiorstwo zajmowało się pracami remontowo-budowlanymi. Sąd Okręgowy przyjął, że ubezpieczony nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze w okresie pracy na kontrakcie w Czechosłowacji, za wyjątkiem krótkich okresów, gdy był zatrudniony zgodnie z dokumentacją osobową jako kierowca-operator, czyli w okresie od 1 kwietnia do 30 czerwca 1984 r. i od 1 lutego do 31 maja 1987 r. Ostatecznie Sąd Okręgowy uznał za pracę w szczególnych warunkach zatrudnienie od 24 lipca 1981 r. do 26 lutego 1984 r. na terenie Polski w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony oraz pracę na terenie Czechosłowacji w okresie od 1 kwietnia do 30 czerwca 1984 r. i od 1 lutego do 31 maja 1987 r. jako kierowcy operatora żurawia samojezdnego, tj. prace wymienione w wykazie A działu VIII pod poz. 2 oraz wykazie A działu V pod poz. 3 w załączniku do rozporządzenia. Łączny wymiar pracy w warunkach

szczególnych wyniósł zatem 12 lat, 4 miesiące i 9 dni, a zatem nie osiągnął wymaganego prawem okresu 15 lat.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł ubezpieczony, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając, że nie została uwzględniona przez Sąd pierwszej instancji cała dokumentacja osobowa w celu ustalenia faktycznych czynności wykonywania pracy w okresach spornych na budowie w Czechosłowacji.

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z 9 lutego 2016 r., zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu H. S. prawo do emerytury w wieku obniżonym, poczynając od 10 października 2013 r., i oddalił odwołanie i apelację ubezpieczonego w pozostałym zakresie.

Sąd odwoławczy zaznaczył, że Sąd Okręgowy przeprowadził obszerne postępowanie dowodowe w zakresie ustalenia charakteru i wymiaru czasu pracy ubezpieczonego w pogotowiu ratunkowym w okresie od 5 sierpnia 1976 r. do 31 stycznia 1978 r. i na tej podstawie zasadnie przyjął, że praca wykonywana w okresie od 1 stycznia 1977 r. do 31 stycznia 1978 r. na stanowisku kierowcy pojazdu uprzywilejowanego w ruchu, w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych (karetka pogotowia), odpowiadała pracy opisanej w wykazie A dziale VIII pod poz. 2 pkt 1 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Sąd pierwszej instancji dysponował także informacjami, że ubezpieczony pracował na budowie eksportowej w Czechosłowacji, poczynawszy od 27 lutego 1984 r. do 30 czerwca 1987 r. Zdaniem Sądu pierwszej instancji, przeszkodą w zakwalifikowaniu całego okresu pracy ubezpieczonego w Czechosłowacji jako pracy w szczególnych warunkach były angaże opiewające na stanowisko monter-operatora. Zdaniem Sądu odwoławczego, dokumenty z okresu pracy w Czechosłowacji znajdujące się w aktach osobowych ubezpieczonego odznaczały się niekonsekwencją co do określenia stanowiska pracy. W tej sytuacji, decydujące znaczenie powinna mieć opinia dyrektora ds. środków produkcji z 21 lipca 1987 r. oraz treść świadectwa zakończenia pracy za granicą, sygnowanego przez Kierownika Zespołu Budów w Czechosłowacji A. P.. Powołana wyżej

opinia wskazuje na zatrudnienie ubezpieczonego w całym okresie pracy w Czechosłowacji, tj. od 27 lutego 1984 r. do 30 czerwca 1987 r., na stanowisku kierowcy-operatora, natomiast świadectwo pracy wskazuje na jego pracę w charakterze kierowcy-operatora pojazdów samochodowych takich jak Star 660, żuraw, Liza Turbo, autobus.

Zdaniem Sądu odwoławczego, analiza zeznań świadków przesłuchanych przez Sąd pierwszej instancji pozwala na ustalenie, że w okresie pracy w Czechosłowacji ubezpieczony wykonywał prace objęte kwalifikacją pracy w warunkach szczególnych. Tym samym Sąd Apelacyjny stwierdził, że również w sporym okresie, tj. od 27 lutego 1984 r. do 31 marca 1984 r. i od 1 lipca 1984 r. do 31 stycznia 1987 r., ubezpieczony wykonywał prace wymienione w wykazie A, dziale VIII pod poz. 2 oraz w wykazie A dziale V pod poz. 3 załącznika do rozporządzenia. Doliczenie spornego okresu do stażu pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych, już uznanego przez organ rentowy oraz przez Sąd Okręgowy – w wymiarze 12 lat, 4 miesięcy i 9 dni – pozwoliło na przyjęcie, że przesłanka posiadania 15 lat pracy w szczególnych warunkach została spełniona.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) wniósł organ rentowy, zaskarżając wyrok w całości i podnosząc jako podstawy kasacyjne naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 382 k.p.c. w związku z art. 381 k.p.c. i art. 316 § 1 k.p.c. w związku z 316 k.p.c. oraz art. 385 k.p.c. i 386 § 1 k.p.c., a także naruszenie prawa materialnego, tj. art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Skarżący organ rentowy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania organ rentowy powołał się na oczywistą zasadność skargi, wynikającą z niewątpliwego naruszenia art. 382 k.p.c. w związku z art. 381 § 1 k.p.c. i art. 316 § 1 k.p.c., przez dokonanie oceny legalności decyzji organu rentowego według stanu rzeczy innego niż stan z dnia jej wydania i na skutek pominięcia dowodów znajdujących się w aktach organu rentowego przyznanie emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych również z niewątpliwym naruszeniem

ostatniego z wymienionych przepisów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, że w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Organ rentowy powołuje się na oczywistą zasadność skargi. Należy przypomnieć, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., to zasadność widoczna od razu, bez konieczności dokonywania pogłębionej analizy wywodów zamieszczonych w skardze, potwierdzająca tezę, że zaskarżone orzeczenie nie powinno się ostać, doszło bowiem do kwalifikowanego, czyli oczywistego naruszenia prawa, którego skutkiem było wydanie przez sąd drugiej instancji orzeczenia oczywiście wadliwego (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, LEX nr 1823323). Innymi słowy, pojęcie „oczywistości” mieści się w sferze obiektywnej i łączy się z powinnością wykazania, że podniesione zarzuty

naruszenia wskazanych przepisów są zasadne *prima facie*, bez dokonywania głębszej analizy tekstu tych przepisów i bez doszukiwania się ich znaczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 kwietnia 2015 r., I PK 242/14, LEX nr 1678955).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest częściowo niespójny. Z jednej strony organ rentowy powołuje się na oczywistość naruszenia przepisów postępowania, z drugiej zaś, w uzasadnieniu wniosku, odnosi się do podstawy materialnoprawnej rozstrzygnięcia, tj. art. 184 ustawy emerytalnej. Skarżący poprzestaje na ogólnym twierdzeniu, że odwołujący się nie udokumentował 15 lat pracy w szczególnych warunkach, nie przedstawiając jednocześnie w skardze kasacyjnej szczegółowego wyliczenia okresu pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach według ustaleń i ocen organu rentowego. W tych okolicznościach należy przyjąć, że skarżący nie wykazał oczywistości naruszenia przepisów prawa, w szczególności oczywiście błędnej subsumcji ustalonego stanu faktycznego do normy prawnej z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ponieważ w skardze nie wykazano, jaki dokładnie okres pracy w szczególnych warunkach można uwzględnić do wymaganego stażu 15-letniego, a jakiego nie. Nie jest rzeczą Sądu Najwyższego precyzowanie twierdzeń skarżącego, poszukiwanie argumentów za ich trafnością w innych fragmentach skargi, a tym bardziej przeliczanie okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach, które mogą być zaliczone do wymaganego stażu 15 lat, oraz tych, które tak zakwalifikowane być nie mogą. To na skarżącym ciąży obowiązek wykazania, że w sprawie występuje choćby jedna z okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania, ponieważ Sąd Najwyższy na etapie tzw. przedsądu ogranicza badanie sprawy jedynie to tych okoliczności. Powołując się na oczywistą zasadność skargi, skarżący ma obowiązek wykazania uchybień widocznych *prima vista*, bez koniecznością pogłębionej analizy stanu faktycznego, ustaleń Sądów obu instancji, twierdzeń faktycznych stron itd.

W świetle przytoczonych argumentów, skarżący organ rentowy nie sprostął temu wymaganiu. W żaden sposób nie wykazał, aby Sąd drugiej instancji uchybił w sposób oczywisty przepisom postępowania – art. 382 k.p.c. w

związku z art. 381 k.p.c. i art. 316 § 1 k.p.c. Nie jest uzasadnieniem oczywistego uchybienia art. 382 k.p.c. w związku z art. 381 k.p.c. powołanie we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nowych okoliczności faktycznych, dotyczących urlopu dewizowego ubezpieczonego czy okresów usprawiedliwionej niepłatnej nieobecności w pracy. Twierdzenia te należało przedstawić przed Sądem Apelacyjnym. Sąd ten ustalił, że ubezpieczony legitymuje się stażem 15 lat pracy w szczególnych warunkach i to ustalenie nie zostało skutecznie zakwestionowane we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania – w sposób, który pozwalałby na ocenę, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Podważanie ustaleń faktycznych sprawy na etapie postępowania kasacyjnego jest niedopuszczalne w świetle art. 398³ § 3 k.p.c.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.